

IZVJEŠTAJ
S ARHEOLOŠKOG ISTRAŽIVANJA LOKALITETA
DAKINO BRDO K.Č. 1565 U K.O. PČELIĆ

Slatina, ožujak 2022.

Županija: Virovitičko-podravska županija

Općina/grad: Suhopolje/Pčelić

Lokalitet: Dakino brdo k.č. 1565, k.o. Pčelić

Izvođač: Zavičajni muzej Slatina; A. Kovačića 1, 33 520 Slatina

Investitor: Ankica Hodak, Nikole Šubića Zrinskog 74, 33 520 Slatina

Vrsta radova: arheološko istraživanje

Voditelj: Srđan Đuričić, mag. archeol.

Zamjenica voditelja: Sanja Baškard, mag. archeol.

Konzervatorski nadzor: Viktorija Ciganović dipl. arheolog;

Ministarstvo kulture,

Konzervatorski odjel u Požegi

Trajanje radova: 09. i 10. ožujka 2022.

SADRŽAJ

UVOD	4
POLOŽAJ LOKALITETA	5
GEOLOŠKA OSNOVA.....	7
METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	8
PODATCI PRIKUPLJENI ISTRAŽIVANJEM	9
REZULTATI ISTRAŽIVANJA	10
INTERPRETACIJA	12
PRILOZI.....	14

UVOD

Dana 1. prosinca 2021. godine Zavičajni muzej Slatina zaprimio je usmeni zahtjev za tumačenje Zahtjeva kojeg je izdao Konzervatorski odjel u Požegi na ime Ankice Hodak sa stanom na adresi Nikole Šubića Zrinskog 74, 33520 Slatina. Kustos Muzeja rastumačio je stranki Zaključke i uputio je na daljnje postupanje i neophodne radnje koje uključuju traženje izvođača za provedbu arheoloških istraživanja koja su propisana u navedenom Zaključku. Ujedno u razgovoru je naglašeno da se predmetni lokalitet nalazi na prostoru djelokruga Gradskog muzeja Virovitica te da se obrati navedenom muzeju.

Dana 4. siječnja 2022. godine stranka je uputila zahtjev Zavičajnom muzeju Slatina za dostavljanje ponude za provedbu arheoloških istraživanja propisanih Zaključkom nadležnog konzervatorskog odjela. Po zaprimanju Zahtjeva Zavičajni muzej Slatina je dostavio stranci ponudu, koja je 4. ožujka 2022. godine prihvaćena. Po prihvaćanju ponude sklopljen je Ugovor kojim su definirani odnosi između naručitelja: Ankica Horvat, Nikole Šubića Zrinskog 74, 33520 Slatina i izvršitelja: Zavičajni muzej Slatina, Ante Kovačića 1, 33520 Slatina. Izvršitelj se Ugovorom obvezuje obaviti arheološka istraživanja prema Zaključku Konzervatorskog odjela u Požegi KLASE: 612-08/21-03/0228 i Urbroja: 532-05-02-07/4-21-02; koje je istraživanje arheološke sonde neposredno uz nezakonito sagrađeni objekt u punoj dužini zgrade do arheološkog sterilnog sloja. Ugovorom se naručitelj obvezuje omogućiti neometani rad kao i isplatu sredstava navedenih u Ponudi.

Po prihvaćanju ponude, Zavičajni muzej Slatina uputio je Konzervatorskom odjelu u Požegi Zahtjev za odobravanje provedbe arheoloških istraživanja na k.č. 1565 u k.o. Pčelić, a potom i Zahtjev za prihvrat pokretnog arheološkog materijala nadležnom muzeju: Gradski muzej Virovitica.

7. ožujka 2022. godine Konzervatorski odjel u Požegi je razmotrio Zahtjev Zavičajnog muzeja Slatina, te je izdao je Rješenje Klase: UP/I 612-07/22-02/0109 i Urbroja: 532-05-02-07/4-22-04 kojem izdaje odobrenje Zavičajnom muzeju Slatina da obavi arheološko istraživanje na k.č. 1565 k.o. Pčelić, a sukladno Zaključku gore navedenog nadležnog tijela. U 3. točki Rješenja naveden je rok istraživanja od 09. do 11. ožujka 2022. godine, a u sljedećoj točki voditeljem istraživanja imenovan je Srđan Đuričić, mag. archeol iz Zavičajnog muzeja Slatina a za

zamjenika voditelja imenovana je Sanja Baškard, mag. archeol. iz Gradskog muzeja Virovitica. Uz voditelja i zamjenicu voditelja na terenu će biti 2 fizička radnika. U točki 7. stavci 3. navedenog Rješenja definirana je mjesto privremene pohrane pronađenih pokretnih nalaza u Zavičajnom muzeju Slatina, a kao mjesto njihove obrade naveden je Gradski muzej Virovitica. U obrazloženju Rješenja stoji da se predmetna čestica na kojoj je nelegalno izgrađen objekt nalazi na prostoru prapovijesnog lokaliteta Dakino brdo koje je trajno zaštićeno kulturno dobro upisano u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, Listu zaštićenih kulturnih dobara pod brojem ROS-658.

Arheološka istraživanja započela su 9. ožujka 2022. godine.

POLOŽAJ LOKALITETA

Predmetna lokacija nalazi se u naselju Pčelićna kućnom broju 13, koje administrativno pripada općini Suhopolje; Virovitičko-podravska županija. Nelegalni objekt izgrađen je na dijelu k.č. 1565 u k.o. Pčelić koja se nalazi u sklopu zaštićenog arheološkog lokaliteta Dakino brdo (ROS-658). Čestica je s istočne strane omeđena trasom županijske ceste 3301 koja povezuje državne ceste D2 i D5 a paralelno s njom je i željeznička pruga Virovitica – Daruvar – Banova Jaruga. Južno od čestice je obiteljska kuća, a zapadno od nje manja ledina i šuma u nastavku koja pokriva veći dio uzvisine. Sjeverno od čestice je manji dio obradive površine u čijem nastavku je šumski pojas i lokalitet Dakino brdo. Na navedenom položaju postojao je stariji stambeni objekt čiji ostaci su vidljivi i dana a vidljiv je i na Ortofotosnimkama snimcima Republike Hrvatske iz 1968. godine.

U reljefnom pogledu čestica je smještena na terasastom terenu koji pada od sjeverozapada prema jugoistoku tj. od vrha Dakinog brda prema dolini rječice Brežnice. Sam objekt smješten je na izravnom terenu 127 do 124 m/nm.

Arheološka sonda smještena je uz južni dio nelegalno sagrađenog objekta u njegovoj punoj dužini od 11,30m.

Slika 1: Položaj čestice (<https://geoportal.nipp.hr/viewer/>)

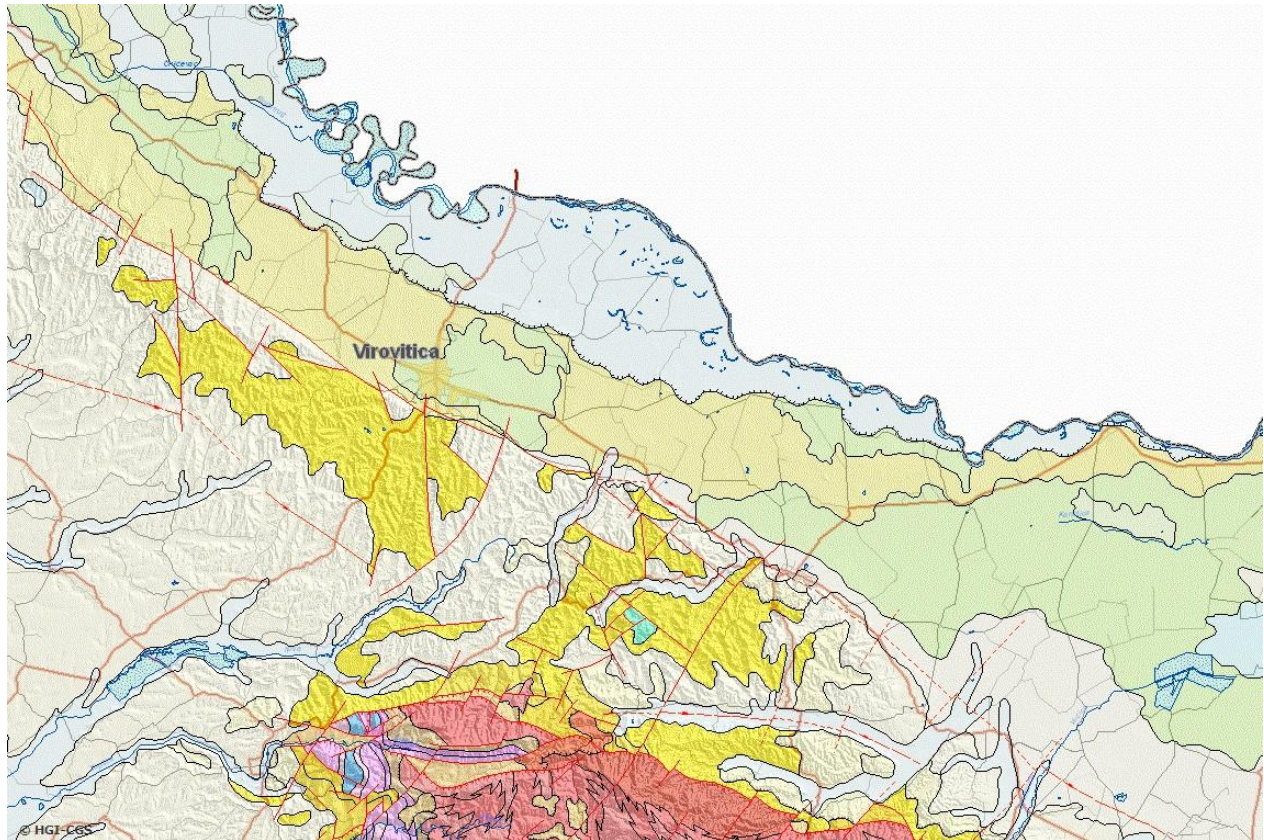

GEOLOŠKA OSNOVA

Naselje Pčelić smješten je na zapadnom rubu Bilogore na kontaktu s peripanonskim prostorom. Iznad naselja je uzvisina Dakino brdo s visinom od 202 m/n, a neposredno uz naselje je dolina rječice Brežnice.

Geologija je uvjetovana ovim dvjema komponentama tako da je osnova na prostoru uzvisine i padina pleistocenski kopneni les, dok je dolina Brežnice okarakterizirana kao holocenske aluvijalne naslage sa zabilježenim rasjednom bez oznake konteksta.

Povijesno gledano prostor padina uzvisine Dakino brdo činile su obradive površine koje su danas pod šumskim pokrovom (Orto-foto karta Hrvatske iz 1968. godine).

Slika 3: Geološka karta okolice Virovitice (<http://webgis.hgi-cgs.hr/gk300/default.aspx>)

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Cilj arheološkog istraživanja na prostoru južno od nelegalno izgrađenog objekta na k.č. 1565 u k.o. Pčelić, bila je utvrditi stratigrafske odnose kao i postojanje arheoloških formacija na predmetnoj čestici. U Zaključcima Konzervatorskog odjela u Požegi definirani su gabariti arheološke sonde širine 1 m i dužine nelegalno izgrađenog objekta.

Metodologija arheološkog istraživanja temeljila se na Zaključcima te je prilagođena samom terenu i mogućnostima deponiranja zemlje kao i prostoru za iskop. Zbog činjenice da je prostor sjeverno od objekta nepogodan za izradu sonde (dijelovi starijeg objekta su još prisutni), sonda je smještena južno od samog nelegalno izgrađenog objekta u njegovoj punoj dužini. Prije strojnog iskopa obilježena je trasa sonde, a sam iskop napravljen je manjim bagerom koje je lakše manevrirao na ovom uskom prostoru. Strojnim iskopom uklonjen je gornji sloj humusa, a da se provjeri dubina sloja SJ 2 na zapadnom dijelu ručnim iskopom je napravljena geološka sonda dimenzija 50 x 100 cm.

Tijekom iskopa kao i tijekom arheoloških istraživanja vođena je terenska dokumentacija koja se bazirala na sustavu stratigrafskih jedinica na koji se oslanjala pisana, foto i nacrtana dokumentacija. Svakoj stratigrafskoj promjeni i strukturidodijeljena je odgovarajuća numerička oznaka s opisom vrste, dimenzija, sastava, oblika i stratigrafskih odnosa. Nakon dokumentiranja, uslijedilo je ručno pražnjenje svake arheološke pojave, prilikom kojeg je prikupljan sav pokretni materijal i koje je arheolog razvrstavao prema materijalu i karakterističnosti te upisan u popis nalaza. Nakon istraživanja sve vidljive promjene su ponovno fotografirane, a po završetku nadzora i nacrtane (tlocrti i profili sondi).

Terenska dokumentacija sastojala se od: terenskog dnevnika, popisa stratigrafskih jedinica, opisa stratigrafskih jedinica, popisa nalaza te foto i nacrtne dokumentacije. Po završetku istraživanja sva dokumentacija je digitalizirana u odgovarajuće obrasce.

Slika 4: Strojni iskop uz nadzor arheologa

Slika 5: Uređivanje arheološke sonde

PODATCI PRIKUPLJENI ISTRAŽIVANJEM

Tijekom arheološkog istraživanja evidentirano je i dokumentirano 7 stratigrafskih jedinica različite vrste i postanka. Definirane stratigrafske jedinice po vrsti označene su kao slojevi, zapuna i ukop, dok ih po kontekstu nastanka možemo podijeliti na formacije nastale djelovanjem čovjeka i na formacije nastale prirodnim procesima.

-Prema vrsti: 3 stratigrafskih jedinica označene su kao slojevi, 2 stratigrafske jedinice označene su kao zapuna i 2 jedinice su označene kao ukop.

-Prema kontekstu nastanka: 2 stratigrafskih jedinica su nastale djelovanjem čovjeka dok su 5 stratigrafske jedinice nastale prirodnim procesima.

Foto dokumentaciju čini 123 digitalne fotografije u jpg. formatu ukupne veličine 1,30GB. Od navedenih fotografija: 35 zapisačine dokumentarne fotografije pronađenih i definiranih arheoloških formacija, dok je 88 zapisa radnog sadržaja. Po završetku istraživanja fotografije su razvrstane u odgovarajuće mape s brojem stratigrafske oznake ili opisom sadržaja na fotografijama.

Nacrtnu dokumentaciju čine 2 crteža: TLOCRT SONDE i PROFILI u mjerilu 1:10 na kojima su prikazani tlocrti i profili sonde.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Arheološka istraživanja na k.č. 1565 u k.o. Pčelić provedena su sukladno zaključku Konzervatorskog zavoda u Požegi, a s ciljem utvrđivanja mogućih arheoloških formacija i stratigrafije na mikro lokaciji. Istraženi prostor bio je ograničen na površinu od oko 12 m², a arheološka sonda bila je 1 do 1,20 m širine i dužine 11,3 m. Dubina sonde nije unificirana i kreće se od 0,40 m na istoku do 0,50 m na zapadu.

Istraživanjem su definirani slojevi:

SJ 01 – Sloj koji se rasprostire preko cijele sonde – iskopa. Sastavljen je od pjeskovito-prahaste, rastresite zemlje jako tamno sivkaste (M: 10YR 3/2) i tamno žućkasto smeđe (10YR 4/6) boje s primjesama kamenčića i recentnog materijala (opeke, plastike, gareži). Sloj je debljine od 30 – 40 cm.

SJ 02 – Sloj holocenske/pleistocenske zemlje pjeskovito-prahastog sastava bez primjesa, rahla na dodir; tamno žućkasto smeđe boje (M 10YR 4/6), arheološki sterilan. U sloj su ukopane SJ 4 i SJ 6

SJ 07 – Geološki sloj definiran u geološkoj sondi na dubini 0,80 cm. Sastoji se od tvrde zbijene zelje tamno smeđe (10 YR 3/3) boje s 70% primjesa oksida u sastavu. Sloja je arheološki sterilan.

Slika 6: Južni profil (SJ 1 i 2)

Slika 7: Geološka sonda/zapadni profil (SJ 1,2 i 7)

Izražavanjem su također definirane i dvije zapune s pripadajućim ukopima i to na istočnom dijelu arheološke sonde. Istraživanjem konteksta zapuna definiran je njihov postanak i datacija.

SJ $\frac{3}{4}$ – Zapuna sastavljena od tamno žućkasto smeđe (10 YR 4/6) i jako tamno sivkaste (10YR 3/2) rastresite zemlje pjeskovito-prahastog sastava bez primjesa koja zapunjava ukop nepravilnog ovalnog oblika u tlocrtu zakošenih stijeni na sjeveru i blago zakošenih na jugu s dnom na dvije razine. Dužina ukopa je 46 cm, širina 42 cm a dubina 12 i 20 cm.

SJ 5/6 – Zapuna sastavljena od žućkasto smeđe (10YR 5/4), rastresite zemlje pjeskovito – prahastog sastava s manje od 1% primjesa kamenčića manje granulacije s recentnim materijalom (opeka i plastika). Ukop navedene zapune je nepravilnog kružnog oblika u tlocrtu dimenzija 31x26 cm zakošenih stijenki i ljevkastog dna dubine 12 cm.

Slika 8: Zapuna SJ 3

Slika 9: Ukop SJ 4

Slika 10: Zapuna SJ 5

Slika 11: Ukop SJ 6

INTERPRETACIJA

Zaštićeni arheološki lokalitet Dakino brdo upisano je u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, Listu zaštićenih kulturnih dobara pod brojem ROS-658. Lokalitet je datiran u vrijeme prapovijesti na temelju ulomaka keramike, kamenih alatki i kućnog lijepa koji su atribuirani razdoblju mlađeg kamenog doba (neolitika) i bakrenog doba (eneolitika).

Istraživanjem je obuhvaćen dio k.č. 1565 u k.o. Pčelić koja se nalazi u sastavu gore navedenog lokaliteta, a provedena su na temelju Zaključka Konzervatorskog odjela u Požegi u upravnom predmetu legalizacije bespravno izgrađenog objekta na navedenoj čestici. Arheološka sonda manjih je dimenzija 1 do 1,20 m i dužine 11,30 m i smještena je neposredno uz južni dio bespravno izgrađenog objekta, a cilj joj je bio utvrditi stratigrafske odnose kao i moguće postojanje arheoloških formacija na ovoj mikrolokaciji.

Istraživanja je proveo Zavičajni muzej Slatina temeljem Ponude i Ugovora s naručiteljem a za voditelja istraživanja je imenova Srđan Đuričić, mag. archeol. iz Zavičajnog muzeja i Sanja Baškard u svojtu zamjenice voditelja iz Gradskog muzeja Virovitica. Istraživanja su trajala od 9. do 10. ožujka 2022. godine i kroz njih su dobiveni podatci o stratigrafiji navedenog prostora. Ukupno je evidentirano 7 stratigrafskih promjena od kojih su nalazi u jednoj zapuni potvrdili njezin artificijelni nastanak. Riječ je o zapuni SJ 3 ukopa SJ 4 koja je smještena neposredno uz istočni kraj sonde, a nalazi pronađeni u njoj datiraju jamu u novije vrijeme 20 st. (plastika i suvremena opeka).

LOKALITET: DAKINO BRDO
k.č. 1565 k.o. PČELIĆ

SJ: 5
N -1

Recentni materijal
10.03.2022

Slika 12: Recentni nalazi u zapuni SJ 5

LOKALITET: DAKINO BRDO
k.č. 1565 k.o. PČELIĆ

SJ: 1
N -2
Brončani prsten

10.03.2022

Slika 13: Nalaz u sloju SJ 1

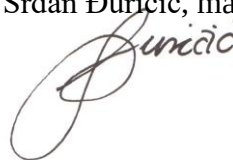
Ostale formacije (slojevi i zapuna s pripadajućim ukopom) naslagali su prirodnim putem akumulacije materijala ili su formirane djelovanjem vegetacije i njezinog raspadanja (SJ 5/6). Od

nalaza pronađenih u sloju ističe se N – 2 gornji dio prstena pečatnjaka izrađen od bronce koji je pronađen na dubini 0,30 m.

Iako istraživanjima nisu definirane arheološke formacije, ipak su dobiveni stratigrafski odnosi na predmetnoj čestici.

Voditelj istraživanja

Srđan Đuričić, mag. archeol.

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Đuričić', written in a cursive style.

PRILOZI

POPIS STRATIGRAFSKIH JEDINICA LOKALITET: DAKINO BRDO k. č. 1565; k. o. PČELIĆ						LISTA 1
SJ	VRSTA	IZNAD ISPOD	OPIS	DATACIJA	FOTOGRAFIRANO GPS	DATUM UVEO
1	SLOJ	2 -	Sloj koji se rasprostire preko cijele sonde – iskopa. Sastavljen je od pjeskovito-prahaste, rastresite zemlje jako tamno sivkaste (M: 10YR 3/2) i tamno žućkasto smeđe (10YR 4/6) boje s primjesama kamenčića i recentnog materijala (opeke, plastike, gareži). Sloj je debljine od 30 – 40 cm.	Recentno	09.03.2022 -	09.03.2022 Srđan Đuričić
2	SLOJ	7 2	Sloj holocenske/pleistocenske zemlje pjeskovite-prahastog sastava bez primjesa, rahla na dodir; tamno žućkasto smeđe boje (M 10YR 4/6), arheološki sterilan. U sloj su ukopane SJ 4 i SJ 6	Holocen/ pleistocen	10.03.2022 -	09.03.2022 Srđan Đuričić
3	ZAPUNA	4 1	Zapuna ukopa SJ 4, nepravilnog obalnog oblika u tlocrtu sastavljena od tamno žućkasto smeđe (10 YR 4/6) i jako tamno sivkaste (10YR 3/2) rastresite zemlje pjeskovito-prahastog sastava bez primjesa.	Djelovanje vegetacije	09.03.2022 -	09.03.2022 Srđan Đuričić
4	UKOP	2 3	Ukop zapune SJ 3, nepravilnog obalnog oblika u tlocrtu zakošenih stijeni na sjeveru i blago zakošenih na jugu s dnom na dvije razine. Dužina ukopa je 46 cm, širina 42 cm a dubina 12 i 20 cm.		10.03.2022 -	09.03.2022 Srđan Đuričić
5	ZAPUNA	6 1	Zapuna ukopa SJ 6, kružnog oblika u tlocrtu, sastavljena od žućkasto smeđe (10YR 5/4), rastresite zemlje pjeskovito – prahastog sastava s manje od 1% primjesa kamenčića manje granulacije. U zapuni detektiran recentni materijal (opeka i plastika) – N-1	Recentno	09.03.2022 -	09.03.2022 Srđan Đuričić
6	UKOP	2 5	Ukop zapune SJ 5 nepravilnog kružnog oblika u tlocrtu dimenzija 31x26 cm zakošenih stijenki i ljevkastog dna dubine 12 cm.		10.03.2022 -	09.03.2022 Srđan Đuričić

POPIS STRATIGRAFSKIH JEDINICA LOKALITET: DAKINO BRDO k. č. 1565; k. o. PČELIĆ						LISTA 2
SJ	VRSTA	IZNAD ISPOD	OPIS	DATACIJA	FOTOGRAFIRANO GPS	DATUM UVEO
7	SLOJ	- 2	Geološki sloj definiran u geološkoj sondi na dubini 0,80 cm. Sastoji se od tvrde zbijene zelje tamno smeđe (10 YR 3/3) boje s 70% primjesa oksida u sastavu. Sloja je arheološki sterilan.		10.03.2022 -	10.03.2022 Srđan Đuričić

POPIS NALAZA LOKALITET: DAKINO BRDO k.č. 1565				LISTA 1	
BROJ NALAZA	SJ	MATERIJAL	OPIS	KOLIČINA	DATUM
1	5	opeka, plastika	recentni materijal iz zapune SJ 5	1	10.03.2022
2	1	bronca	prsten pečatnjak	1	10.03.2022

